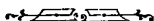

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՅՍ վայրկեանիս աշխարհիս հզօրագոյն պետութիւնը պէտք ենք ճանչնալ Հիւսիսային Ամերիկայի Հասարակապետութիւնը: Ան արդէն կազմ և պատրաստ է վճռական քայլն առնելու և սուրը մեր կացնելու ֆոլոր աշխարհիս խաղաղութիւնը վրդովող, բովանդակ Հին Աշխարհն արեան ճապաղիներու մատնող պատասխանատուներու դէմ:

Բերկրաոթիթ յոյսը ամէն ընկճեալ և տառապեալ ազգերու դէմքերուն վրայ կը փայլի, ամէն միտք և աչք կը սպասեն Էտիսընի և իւր հարիւրաւոր աշխատակիցներուն մեծամեծ գիւտերուն հրապարակ ելլելը տեսնել, գիւտեր՝ որոնք որքան ալ մահասպիտ և քանդիչ հանգամանքներ ունենան, այնքան աւելի երազ ըղձալի խաղաղութիւնը պիտի վերահաստատեն և պիտի ստիպեն մարդկութիւնը՝ մերձաւոր ապագային զէնքերը վա՛ր դնել ու խաղաղ վաճառականութեան, մտաւոր յառաջդիմութեան և խաղաղասիրական յարաբերութեանց կեանքի նոր շրջան մը ներմուծել և ծաւալել ամէն կողմ:

Ռազմական գիւտերու մասին պատկերազարդ դրուագներ հրատարակել մտադրած ըլլալով, նախ կ'ուզենք խօսիլ Միացեալ Նահանգներու անցեալ տարուան մէջ ունեցած զօրութեանը վրայ:

1916ին մէջ Միացեալ Նահանգները շուրջ 104.000 հոգիներ ունէին զէնքի տակ, որոնք ամենայն կերպով կազմ և պատրաստ զինուորներու և սպաներու

պատկանելի զօրութիւն մը կը ներկայացընէին և վայրկեանէ ի վայրկեան անոնց թիւը 500.000ի կարող էր բարձրանալ և ի պահանջել հարկին՝ մի քանի միլիոն մարդ հաւաքուիլ Ազատ Հասարակապետութեան դրօշին տակ:

Խաղաղութեան ժամանակ բանակին ցամաքային զօրութիւնը կը բաղկանար 39 զօրագունդէ (régiment). իւրաքանչիւր զումարտակ կը ստորաբաժնուէր 4 հետեակադասի (compagnie d'infanterie), և ամէն մէկ հետեակադաս կը բաղկանար 125 անձերէ: 3 զօրագունդ ի միասին 1500 հոգի բովանդակելով կը ձևացնէր վաշտ (brigade) մը:

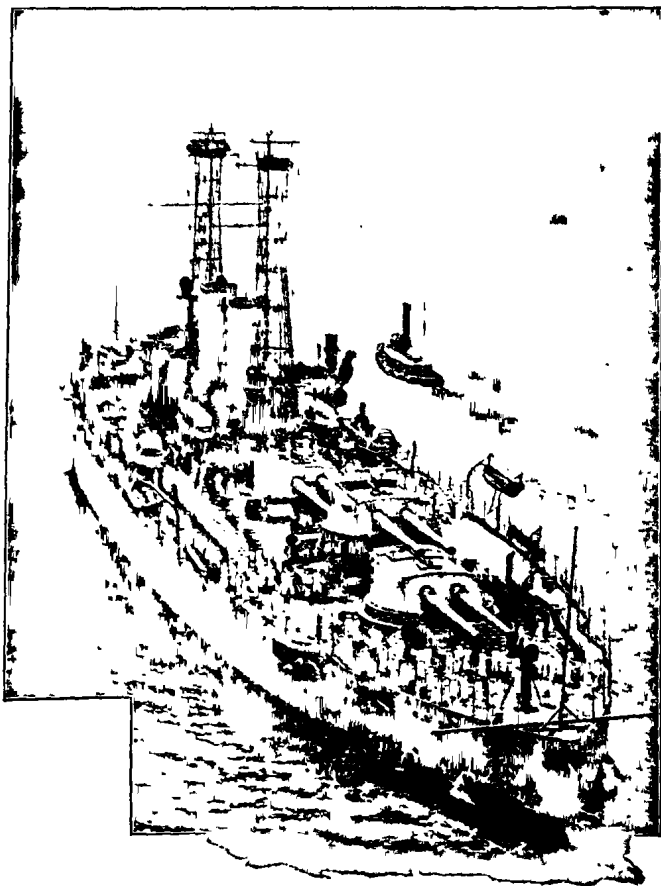
Հետեակազօրքը կը գործածէ Springfield հրազէնը՝ որ թերեւ ամենէն աւելի կատարելագործեալ հրազէնն է:

Թնդանօթածիգ զինուորութիւնը կը բաղկանայ 9 զօրագունդէ. ամէն զօրագունդ կը բաժնուի 2 զումարտակի, և ամէն զումարտակ 3 մարտկոց կ'ունենայ՝ որոնց իւրաքանչիւրը 4ական թնդանօթներով և 12տկան մեծ արկղերով օժտուած կ'ըլլան:

Հետեակազօրաց գունդերուն պատկանող թեթև հրետանին, որ հետեակազօրքի գունդերը կ'ունենան, 3 բթամատ ներքին տրամագիծով են՝ ֆրանսացոց 75նոց (7.5 հարիւրորդամիլի բացուածքով) տեսակին կը համապատասխանէ և աստիկ արագահարուած է: Այժմ զանազան զօրագունդեր 4.7 բթամատ տրամագիծով թնդանօթներ և ունին, և ուրիշներ 5.2

և նոյն իսկ 6 բթամատ տրամագծով Hovitzers տիպարի թնդանօթներով զինուած են: Դաշտային ծանր հրետանիները մեքե-

թածիգ մարմինը 20.000 զօրականներէ կը բաղկանայ՝ որոնք ծանր հրետանիներ գործածելու վարժութիւն ունին:

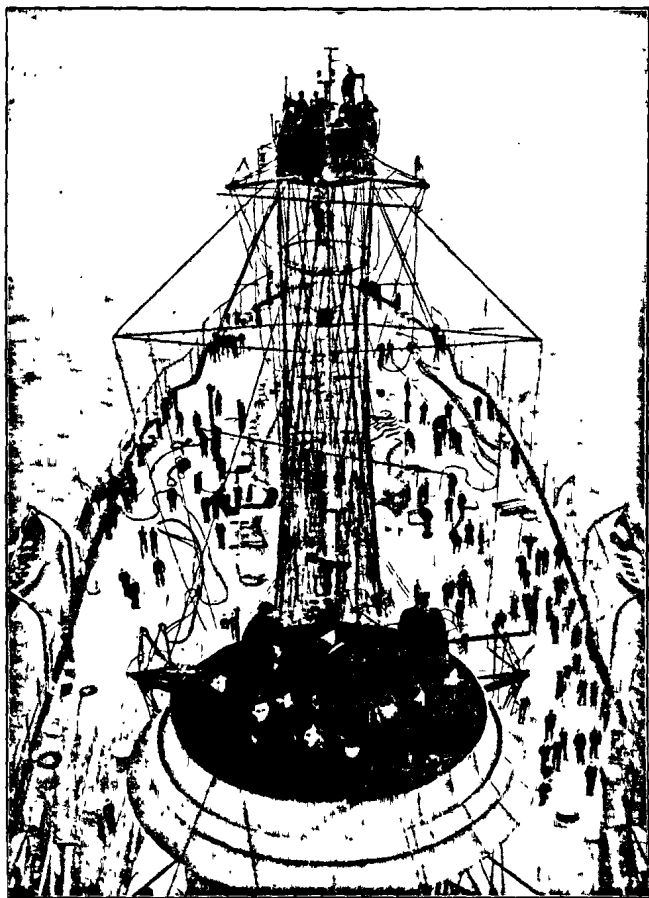
«Նիւ Նորթ» վերա - տրէտմօթի ամբողջական տեսքը:

նական նոր փոխադրութեանց մեթոտնե-
րով կը տեղափոխուին՝ ամենայն արագու-
թեամբ:

Ծովեզերեայ զինուորութեան հրանօ-

վմերիկեան Հեծելազօրքի կազմակեր-
պութիւնը բոլորովին եզական է և կը
տարբերի Եւրոպական ազգերու ունեցա-
ծէն: 1916ին 20 զօրագունդէ կը բաղ-

կանար, իւրաքանչիւր զօրագունդ 4 զու- (իտ. pistola) 45 տրամաչափով և հրա-
մարտակի (իտ. squadrone) և իւրաքան- ցան. այնպէս որ հեծեակազօրքը ի հարկին
չիւր զումարտակ 4 փոքր զունդի (իտ. նաև իբրև հետեակազօրք պատերազմելու

«Տէի-Եօրք» վերա-տրէտմօթի յիտակողմեան տեսքը.

plotone) բաժնուած էր, և ունէր 80 հո- վարժ կ'ըլլայ. Յամաքային այս հեծեակ-
գիէ բաղկացեալ հեծեակազօրք: Հեծեալը զօրքի ինչպէս նաև հետեակազօրքի իւ-
կ'ունենայ սուր, ինքնաշարժ ատրճանակ բաքանչիւր զօրագունդ՝ 13ական գնդա-

կացրիներ (mitrailleuse) ունին, Պէնէ, Մէշսիէ կամ Վիկիէշու Մարսիմ տիպարներու համեմատ: Սովորական Յամաքային զօրաբաժին (division) մը 3 վաշտերէ բաղկացած կ'ըլլայ, և ամէն վաշտ 3 հետեակ զօրագունդի կը ստորաբաժանուի: զօրաբաժինը կ'ունենայ նաև դաշտային թնդանօթածիգ երկու վաշտեր, մէկ հետեակ զօրագունդ, շինողութեան (génie) մարմին, ատողնապահիկ բաժանում, կառախումբ և կարասիներ:

Բանակին սպաները West-Pointի զինուորական Ակադեմիայէն 4 տարի ուսանելէ վերջ՝ շրջանաւարտ դուրս կու գան և տեսական ու զործնական կրթութիւններով մարզուած կ'ըլլան: Անոնք խրամներ շինելու, ձիեր խնամելու և կառավարելու վարժ են: Եարքաժ կեանքի ատակ են, երկարատե քալուածք, բացօդայ և գետնամած գիշերել և խիստ կարգապահ ըլլալ գիտեն: 115 տարի առաջ Գէորգ Ուոշինկըն զայն հիմնած է և ցարդ սուած է կոանդ, Հէմման, Լիյ, Սթօնվելլ, Ժագսօն, Սիլուարդ և ուրիշ երեւիլ զօրավարներ:

Միացեալ Նահանգներու մէջ վերոյշեալ կանոնաւոր բանակէ գտա 128.000 մարդոց զօրութիւն մը ևս գոյութիւն ունի, որ Ազգային պահպան զինուորութիւն (Garde Nationale) կը կոչուի և 12 զօրաբաժիններու կը բաժնուի, և իւր ընդհանուր զիծերուն մէջ անգղիական երկրապահ զինուորութեան (territoriale) կը համապատասխանէ: Ամերիկեան վարչական մարմինը 10.012 մարդերէ կը ձևանայ:

Վերջին տարիներու ընթացքին մէջ Հիւսիսային Ամերիկայի ծովային զօրութիւնը ստուգիւ տիտանեան քայլերով յառաջադիմեց ու զբեթէ այժմ Անգղիոյ դէմ անվիճելի մրցակից մը եղաւ: Ֆիլիստինիոյ մէջ 1776ին երբ թուվմաս Ժէֆրեսօն առաջին դրօշակը պարզեց և անգղիական կառավարութենէ անջատողական պայքարը սկսաւ հրատարակել՝ այն ատեն ամերիկեան նաւատորմը գերազանցապէս նպաստեց

ազատ Հասարակապետութեան կազմուելու մեծ գործին: սակայն յետոյ ազգին ղեկավարները երեսի վրայ ձգած էին նաւատորմիդ յառաջադիմելու խնդիրը, այնպէս որ 1880ին, Միացեալ Նահանգներու ծովային զօրութիւնը ռազմական ճշմարտութիւն մը հազիւ ունէր: Բայց երբ գերմանները Փիլիպպիններու կղզիներուն տիրապետեցին և ծայրագոյն Արևելքի մէջ Գերման և Ամերիկեան շահերը իրարու բաղիկեցան և հակառակութեան ոգին սուր հանգամանքներ սկսաւ առնուլ, Միացեալ Նահանգները փութացին տասը տարուան ընթացքի մը մէջ ահաւորապէս զօրացնել իրենց նաւատորմիդ: Իրենց ճիգերը յետոյ կրկնապատկեցին՝ երբ տեսան ճարտնական նաւատորմիդ ստակավիթխար նաւահատակութիւններն ընդդէմ Ռուսական նաւատորմիդին: Ու երբ համերոպեան պատերազմը ծագեցաւ, Միացեալ Նահանգները նաւատորմիդի կողմանէ, յետ Անգղիոյ և Գերմանիոյ, երբորդ մեծագոյն զօրութիւնը կը համարուէր՝ Մեծ պետութիւններու շարքին մէջ:

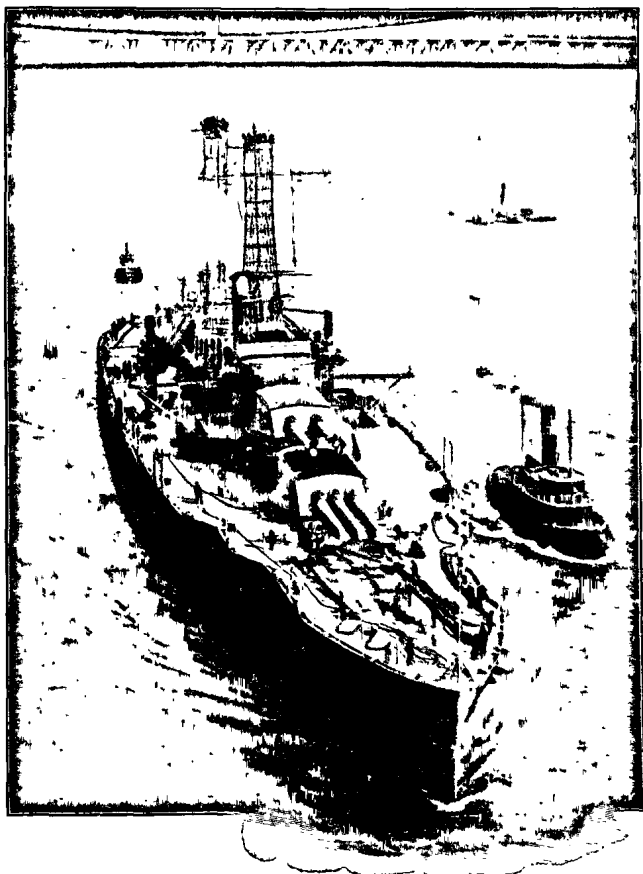
Ներկայիս Ամերիկացիք անխնջ աշխատութեամբ աւարտելով 1918ին վերջնալիք վիթխարի զրահաւորները՝ զանոնք ծով իջեցուցած են: Անոնցմով կը գերազանցեն գերմանական զօրութիւնը: անոնցմով պիտի կարենան ո՛րէն ընդծովեայի հարուածներուն դէմ անզգայ մնալ. և անոնք արշաւելով Ովկիանոսներու արդի ծովահնչներուն դէմ, անտարակոյս ծովային վաճառականութիւնն և ճանապարհորդութիւնը ջլատեալ վիճակէն պիտի ազատեն:

Այժմ Բուպայի շրջակայքը կազմ և պատրաստ շրջագայող Ամերիկեան հուժկու նաւատորմիդի զխաւոր տարրները հետեւալք են:

14 մեծ «dreadnought», որոնցմէ երկուքը Pennsylvania և North Carolina, 33.000 տակառաչափ տարողութիւն ունին: 12ական հրանօթներով զինուած են՝ որոնց ներքին տրամագիծը 356 հազարորդամեդը է: 22ական թնդա-

նօթներ ևս ունին՝ որոնց տրամագիծը 127
հազարորդամեդր է: Ասոնք ֆրանսական
Duquesne տրեսնօթեն քիչ վար մնալով,

տակառաչափի տարողութիւն ունին, տաս
տասը հատ հրանօթներու տրամագիծը 356
հազարորդամեդր բացուածքով է, 21ական

«Նեվադա» Ամերիկեան զրահաւորը:

աշխարհիս ամենագորաւոր զրահապատ
շոգենաւերը կը ձեացնեն:

Յետոյ կու գան *Nevada* և *Oklahoma*
երկուորեակ տրեսնօթերը որոնք 28.000

մնդանօթները 127 հազարորդամեդր տրա-
մաչափով են: Ասոնց կը յաջորդեն *Te-*
xas և *New York*, որոնք նախորդնե-
րէն քիչ կը տարբերին: *Arkansas* և

Wisoming գրեթէ միևնոյն տարողութեամբ են, 12 թնդանոթ ունին 305նոց և 21 հատ 127նոց. Florida և North-Dakota նախորդներէն քիչ տարբեր տարողութիւն, 10 կտոր 305նոց և 14 կտոր 127նոց թնդանոթներով զինուած են և վերջապէս Michigan և South-Carolina շուրջ 18.000 տակառաչափ տարողութիւն, 8 հատ 305նոց և 22 հատ 76նոց հրանոթներով զինուած են:

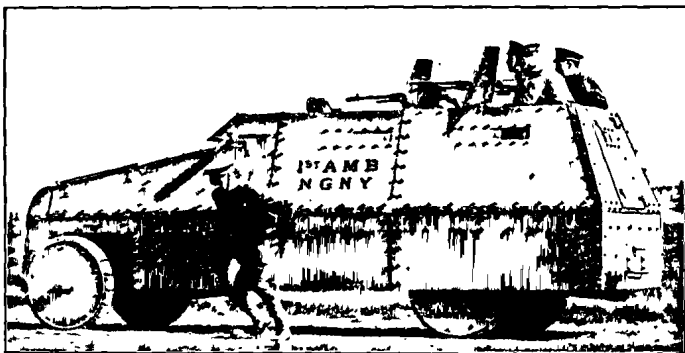
Այս մեծագործ և միաձեռն վիթխարի տրեւորներուն վրայ պէտք է աւելցնել «ենդատերներ» ներու տորմիդը, որ 20 զրահաւորներէ կը բաղկանան և 1900է 1906 տարիներու մէջ շինուած են, որոնց իւրաքանչիւրը 12.000 է մինչև 18.000 տակառաչափ տարողութիւն ունի և զըլխաւոր թնդանոթներու տրամագիծերը 305 և 330նոց են:

Ահա՛ յիշեալ ենթատրէթնոթներու անունները՝ իրենց կարեւորութեան կարգով: Louisiana, Connecticut, Kansas, Vermont, Minnesota, New-Hampshire, վեցն ալ միևնոյն տիպարի կը պատկանին, 18.000 տակառաչափ տարողութիւն, չորսական հատ 305նոց, ութական հատ 203նոց, ութական 178նոց թնդանոթներով զինուած են: Virginia, Rhode-Island, Nebraska, Georgia, New-Yersey, հինգն ալ միևնոյն տիպարի կը

պատկանին, որոնք զինուած են չորսական 305նոց, ութական 203նոց, տասներկուական 150նոց թնդանոթներով: Maine, Ohio, Missouri, 13.700 տակառաչափ և չորսական 305նոց, 16ական 150նոց և վեցական 76նոց թնդանոթներ ունին. և վերջապէս Alabama, Illinois, Wisconsin, Kearsage, Kentucky, Iowa, 1200 տակառաչափ տարողութիւն ունին և նախորդներուն պէս զինուած են:

Այս ահագին նաւախումբին (escadre) պէտք է աւելցնել դեռ ուրիշ 200 հատ պատերազմական փոքր միութիւններ, խուզարկիչ նաւեր, տորպիլանալածներ, սուզանաւեր (torpilleur), ընդոժեանիւր և այլն, որոնք խոշոր համեմատութիւններով՝ մեծամեծ զրահաւորներու կարողութիւնները կը սաստկացնեն:

Միացեալ Նահանգաց Գոնկրէսի նոր տնօրէնութեան համաձայն՝ թէ ցամաքային և թէ ծովային բանակները շարժման զբոսեցան. նոր զօրակոչով՝ ռազմական ամէն պատրաստութիւններու փութով զլուխ տարուիլը, զաշնակիցներուն մամուլէն բերկրութեամբ ողջունուեցաւ: Համաշխարհային խաղաղութեան համաժողովին մէջ՝ անտարակոյս ազատական Ամերիկայի ձայնը մեծ կշիռ պիտի ունենայ ընկճուած ազգերուն համար: Յուսանք և մաղթենք:

Նիւ Նորք քաղաքի Ազգային պահակագործին զրահապատ ինքնաշարժ մը: